

F7/2009 - Světová krize a perfiny v tematickém exponátu (3)

3. část

Jiří Horák

V minulé části článku byla dokončena kapitola, zahrnující libreto tematického exponátu na téma vlivu světové krize ve třicátých letech 20. století na vývoj a prodej automobilů. Byly dokumentovány malé automobily, proveden popis vozů které krizi nepřežily a libreto bylo ukončeno dokumentací zájmu o automobily. Také v této části libreta je použito několik perfinů. V dnešní části se začneme především věnovat návodu na využití perfinů v tematických exponátech všeobecně, tzn. pro nejružnější témata. Autor při tom použil své zkušenosti při tvorbě exponátů.

Využití perfinů v tematických exponátech

Nejprve si pro pořádek uveďme to, co je snad již delší dobu zřejmé, ale před časem ještě bylo předmětem diskusí. Perfiny jsou plnohodnotnými filatelistickými materiály i pro tematické exponáty. Uvádějí to Směrnice pro hodnocení tematických exponátů, a to v kapitolách o tematických informacích a o filatelistickém materiálu. Protože při hodnocení exponátů se zvlášť příznivě posuzuje využití co nejvíce různých druhů filatelistických materiálů, bylo by velmi nesprávné perfiny nevyužít, pokud pro dané téma existují. Chce to se jen zamyslet, zda je možné uplatnit firemní perfiny u dotyčného námětu.

V minulé kapitole jsme viděli ukázky využití celkem devíti firemních perfinů (správněji perfinovaných známek) na čtyřech místech v libretu tematického exponátu. Bohužel, nějaké zásadní směrnice pro případy zařazování perfinů do tematických exponátů neexistují. Je však zřejmé, že použité perfiny jako filatelistický materiál nesmí odporovat směrnicím pro tvorbu tematických exponátů všeobecně. Zejména se to týká způsobu dokumentace ve vztahu k tematickým textům.

Ze svých zkušeností jsem se pokusil uvést několik možností, jak perfiny i v souvislosti s jinými filatelistickými materiály využívat. Podotýkám, že jsem se snažil uvést i některé postupy, které by mohly pomoci začátečníkům, kteří perfiny dosud nevyžívali. Za to se omlouvám pokročilejším sběratelům, kteří mají již své, možná odlišné zkušenosti.

Při psaní této kapitoly jsem využil filatelistické materiály ze svých exponátů a sbírky týkající se motorizmu. Samozřejmě předpokládám, že mé rady mohou využít námětaři při tvorbě tematických exponátů na nejružnější témata. Proto jsem se snažil popsat dále uvedené postupy všeobecně a jsou uvedeny i příklady z jiných témat. Přesto uvedené obrázky materiálů považujte pouze za ilustrační příklady.

Popisy a texty

Nedílnou součástí tematických exponátů jsou různé popisy. Jakmile zařadíme do exponátu perfiny, musíme toto vzít v úvahu a tomuto pravidlu se podřídít.

Jsou to především *tematické texty*, kterými je vyjádřena myšlenka exponátu, někdy se jim slangově říká

„pohádka“. Musí odpovídat tomu, co je na příslušném listu dokumentováno filatelistickými materiály. V případě perfinů to tedy budou hlavně jména uživatelů, tzn. firem, uvedená v textech v souvislosti s tématem, vyjádřeným na listu.

V *poznámkách k tematickému výzkumu* jsou uvedena zjištění o všem, co příslušný filatelistický materiál vyjadřuje (i okrajově) a tvůrce exponátu to zjistil – např. studiem odborné literatury. V případě perfinů to budou např. zjištění o výrobním programu a působnosti příslušné firmy. Rovněž lze uvést další podrobnosti o firmě, např. kdy fungovala a v jakém uskupení, oboru, ve kterém působila i z hlediska místního, zda měla filiálky či výrobní závody doma i v cizině. Tyto podrobnosti by měly být omezeny tak, aby bylo popsáno zejména nebo jen to, co se vztahuje k tématu exponátu.

V *poznámkách k filatelistickému výzkumu* jsou uvedena zjištění o filatelistickém materiálu jako takovému, rovněž podle studia, např. odborných katalogů. V případě perfinů to budou např. údaje o době, příp. místech jejich používání, resp. na známkách kterých států se vyskytují. Dále lze uvést další podrobnosti o perfínech, např. zda se jedná o multiperfin nebo o perfin vyražený na známky ze svitků prostřednictvím speciálních frankovacích strojků, užívaných zejména v Německu (obr. dole), ale i Holandsku, Švýcarsku, Rakousku a dalších zemích. Při použití zajímavých celistvostí s perfíny je třeba vysvětlit i důležité poštovně historické souvislosti, např. jedná-li se o celinu, dopis zaslaný expres, doporučeně, do ciziny apod.

Je ovšem třeba zdůraznit, že je nutno pečlivě zvážit, které podrobnosti uvedené v *poznámkách k tematickému a filatelistickému výzkumu* jsou pro téma exponátu důležité, protože nemohou na listu převažovat nad filatelistickým materiálem. Tyto tři různé druhy popisů je vhodné odlišit v exponátu, pokud používáme počítač (což se stává již samozřejmostí), velikostmi, příp. typy písma, a jejich vzory pak uvést na titulním listu. Pro ilustraci: používám pro tematické texty typ písma Arial Narrow, velikost 11, pro poznámky k tematickému výzkumu totéž písmo velikost 9 a pro poznámky k filatelistickému výzkumu stejné písmo a velikost, ale kurzívou. Nadpisy jsou úměrně větší a tučné.

Německý letecký dopis do Jižní Ameriky z roku 1937 frankovaný strojkem se svitkovými známkami. Jelikož firma v těchto strojcích zřejmě běžně používala známky nižších nominálních hodnot, připomíná vzhled dopisu spíše inflační období. Jak je patrné, byly známky oddělovány jednotlivě, a to řezem, takže jejich okraje v zoubkování mohou být na jedné straně zkrácené a na protilehlé straně naopak prodloužené.

... Pokud Vás toto téma zajímá více, dočtete se o něm v seriálu uveřejněném v číslech 5, 6, 7 a 8 z roku 2009